Primerjava plač uniformiranih poklicev v javnem sektorju

	Število zaposlenih	Povprečna bruto plača	Povprečna neto plača
Policist	4287	1615,24 €	1076,77 €
Carinik	447	1560,83 €	1057,18 €
Vojak I	727	1041,13 €	734,83 €
Vojak poddesetnik	445	1008,70 €	714,07 €
Vojak desetnik	342	1137,09 €	787,21 €
Vojak naddesetnik	229	1238,18 €	847,49 €
Vojak (drugi)	112	1399,54 €	947,09 €
Skupaj vojak	1855	1097,01 €	766,23 €
Paznik	379	1432,25 €	976,80 €
Srednja medicinska sestra v urg. dejavnosti	578	1494,37 €	1001,40 €

Več za topove, kaj pa ljudje

Po petih letih padanja obrambnih izdatkov vojaški vrhovi odločno terjajo več denarja za posodabljanje vojaške opreme, ne pa tudi za izboljšanje statusa vojaka

ALEŠ KOCJAN

V minulem letu je Slovenska vojska (SV) dosegla najnižjo raven možnosti delovanja, za letos pa kaže, da ni nič bolje. Takšna je ocena vrhovnega poveljnika obrambnih sil, predsednika republike **Boruta Pahorja**. "Jasno je, da smo prišli v položaj, ki od slovenske države terja praktičen in strateški načrt potrebnih posodobitev v obrambnem sistemu glede na današnje in bodoče varnostne izzive z zadostno finančno podlago," je poudaril 15. maja ob dnevu Slovenske vojske. Kaj torej državi, vojski in javnosti sporoča vrhovni poveljnik Pahor?

Da namenjamo bistveno premalo proračunskega denarja za obrambne namene. Njegovo ostro stališče, ki ga je v značilnem odločno dramatičnem slogu izrekel pred postrojeno vojsko na letališču v Rakičanu, seveda ni nekaj novega. V vojski že vsaj dobra tri leta govorijo o tako imenovani fazi kritične stabilnosti zaradi prenizke ravni sredstev, namenjenih obrambi. Od leta 2010 do danes se je namreč obrambni proračun znižal za 37 odstotkov. Leta 2010, ko je bila na čelu obrambnega resorja **Ljubica Jelušič**, je bila obrambna malha težka 583 milijona evrov, od tega je šlo 453,3 milijona za vojsko. Letošnji proračun namenja postavki za obrambne zadeve 368 milijonov, ta pa od tega vojski 260 milijonov. Vojaški proračun se je torej skorajda prepolovil.

Tri odstotke namesto 20 za investicije

Nova ministrica **Andreja Katič** pravi, da je treba zagotoviti "stabilnost in možnosti za uspešno opravljanje nalog". Zato se je odločno zavzela za zaustavitev trenda zmanjševanja sredstev obrambnemu sistemu. Medtem ko Slovenija za obrambo namenja 0,96 odstotka slovenskega bruto domačega proizvoda (BDP), zveza Nato spodbuja države članice, naj namenijo dva odstotka. Toda za koga ali kaj? Za posodobitve, nove investicije v pregrešno drago opremo, ki so jo v preteklosti slovenske oblasti kupovale brez premišljene strategije? Medtem ko vsak obrambni minister tarna, da dobi iz proračunske malhe premalo denarja za nabave opreme, vojaški sindikati v javnosti razlagajo, da imajo strgane čevlje in razcefrane uniforme, na elektronske naslove pa novinarji dobivamo slike njihove razpadajoče in izrabljene opreme. Vojaške plače so med najnižjimi v državi.

Trend nižanja sredstev za obrambo je zakoličila prav Pahorjeva vlada. Takšni odločitvi je razumljivo botrovala vsesplošna gospodarska in finančna kriza, ki je bila 2010 na enem svojih vrhuncev. Danes pa vrhovni poveljnik Pahor ugotavlja to, kar v vrhu vojske in na obrambnem ministrstvu vedo že vsaj od leta 2012, ko so začeli govoriti, da je obrambni resor dosegel fazo kritične stabilnosti in da potrebujejo več denarja - zlasti za investicije. Delež izdatkov, namenjen investicijam, kamor spada tudi posodabljanje opreme, naj bi bil že več let prenizek. Za normalen razvoj obrambnega sistema po standardih zveze Nato velja, da mora biti razmerje med deleži izdatkov za osebje, operacije in vzdrževanje ter investicije 50 odstotkov za osebje, 30 odstotkov za operacije in vzdrževanje ter 20 odstotkov za investicije in posodabljanje opreme. Od leta 2010, ko je delež investicij v obrambnih izdatkih še obsegal 22 odstotkov, je ta delež nenehno padal in v letu 2011 obsegal 8 odstotkov, v letih 2012, 2013 in 2014 pa le še okoli 3 odstotke obrambnih izdatkov.

37 odstotkov nižji obrambni proračun imamo v primerjavi z letom 2010

Drugorazredni državljani

V javnosti sicer vojska uživa velik ugled, med drugim zato, ker ob vsaki naravni nesreči takoj za civilno zaščito nesebično in skladno z dolžnostjo prihiti na pomoč. Po raziskavi Politbarometer, ki jo pripravlja Center za raziskovanje javnega mnenja, javnost tradicionalno uvršča vojsko na najvišja mesta skupaj z gasilci. Rezultati tudi kažejo, da vojski bistveno bolj zaupamo kot policiji, sodstvu in državni upravi. Zato se malo plačani vojaki počutijo užaljene in ponižane. Generalni sekretar Sindikata ministrstva za obrambo (SMO) **Marjan Lah** pravi, da država dojema pripadnike SV kot "drugorazredne državljane" in da se v vojski iz dneva v dan srečujejo z odhodi pripadnikov, saj številni ne zaslužijo za osnovno preživetje. **Gvido Novak**, predsednik Sindikata vojakov Slovenije (SVS), dodaja, da nova ministrica v svoji predstavitvi ni niti omenila zaposlenih. "Vse kar smo slišali že mnogokrat, smo ponovno poslušali še iz njenih ust; da se bo trudila zvišati obrambni proračun," pravi.

Omejeni razpoložljivi viri

Vrhovnega poveljnika Pahorja in vrh obrambnega ministrstva torej pestijo povsem druge reči - poleg tega, katerega od častnikov povišati ali ne v generalski čin, jih skrbi še realizacija ciljev zmogljivosti Nata. Zavezništvo terja več denarja od države za kupovanje in posodabljanje vojaške opreme - kar 20 odstotkov obrambnega proračuna, nič pa jih ne skrbijo plače in socialni status vojaka, ki se skozi mesec prebija s približno 700 evri na računu.

Seveda pa za vojsko predstavlja resen problem dejstvo, da je večina opreme na polovici življenjske dobe in da se v bližnji prihodnosti, ko bo oprema na robu izrabljenosti, ne obeta več denarja za nove investicije. Na ministrstvu za obrambo prav te dni finalizirajo nov srednjeročni obrambni program za obdobje 2015-2020. Predlog dokumenta bo predvidoma prihodnji mesec obravnavala vlada in bo določal prednostna področja razvoja obrambnih zmogljivosti do leta 2020. Zaradi finančnih omejitev bo razvoj obrambnih zmogljivosti zahteval nadaljnje strukturne reforme, posodabljanje pa bo omejeno le na "prednostne zmogljivosti, kamor uvrščamo zmogljivosti za delovanje v sistemu kolektivne obrambe", pojasnjujejo na obrambnem ministrstvu.

240 milijonov za opremo v devetih letih

Opremljanje Slovenske vojske se je po letu 2010, ko so začeli izdatki za obrambo drastično padati, domala ustavilo. Razen opreme v manjših zneskih omembe vrednih nabav v zadnjih letih ni bilo. Pa vendarle je obrambni resor od leta 2006, ko je bil podpisan tako imenovani posel stoletja s Patrio, pa do danes za opremo porabil 240 milijonov evrov. Patrijini oklepniki so nas stali 74,8 milijona evrov. Leto 2009 je bilo še zadnje razkošno leto, ko smo nabavili radar dolgega dosega v vrednosti 24 milijonov evrov, dobrih 20 milijonov pa so stale različne nadgradnje helikopterjev Cougar. Samo za strelivo, ročne bombe in pištole smo tega leta zapravili več kot šest milijonov evrov. Leta 2008 smo za 11 milijonov evrov kupili rakete Spike, 22 milijonov smo dali leta 2007 za lahka izvidniška vozila. Še v letu 2006 so porabili 2,3 milijona evrov za zagotavljanje operativnosti protiraketnega sistema Roland, s katerim so nazadnje opravili vajo leta 2008 na Kreti, pred dvema letoma pa so ga izključili iz operativne rabe zaradi "nepovezljivosti" z Natom. V zadnjih treh letih, ko je obrambni proračun že dodobra okleščen, je bila največja investicija v bojne čelade - milijon evrov.

ANDREJ BAJT

Pogled vojaških sindikalistov

Gvido Novak, predsednik Sindikata vojakov Slovenije: "Vsa tehnika in druge investicije so relativne, ljudje pa so tisti, ki jih ni mogoče nadomestiti, in danes vrhovni poveljnik govori o najnižji možni ravni predvsem odnosa do ljudi in med njimi. V SVS se vedno pogosteje srečujemo z resnimi problemi in težavami zaradi nezmožnosti plačevanja rednih mesečnih obveznosti ne samo pripadnikov - posameznikov, ampak družin vojakov. Mnogokrat se ne da kaj dosti pomagati in mnogi od vojakov obupajo in se zatečejo v skrajne ukrepe, vedno več pa je takih, ki zapuščajo Slovenijo ne glede na ceno, ki jo bodo morali plačati, saj smisla življenja v Sloveniji več ne najdejo."

Marjan Lah, generalni sekretar Sindikata ministrstva za obrambo: "V 24 letih delovanja SV nismo bili sposobni zagotoviti jasne karierne poti vojaka, ki zaradi rigidne zakonodaje na področju obrambe postavi vojaka po 45. letu na cesto, in to prav tistega, ki mu je temeljno poslanstvo pri opravljanju poklica domoljubnost. S takšnimi zgledi mladi ne vidijo perspektive v vojaškem poklicu, saj je že neukemu človeku jasno, da je namen zaposlitve vojaka jasno začrtan v smeri njihovega izkoriščevanja po znanem sistemu izžemi in zavrzi."

Tehnična uporabnost nekaterih delov opreme Slovenske vojske

Vozila	Opis vozila	Količina	Predvidena življenjska doba	Do zdaj izkoriščena življenjska doba	Predvidena uporaba v SV (vsaj do)
PATRIA	Osemkolesnik	30	25	24 %	2035
STO RAVNE	Šestkolesnik	85	25	48 %	2031
OTOKAR	Štirikolesnik	10	25	28 %	2033
AM GENERAL	Terensko vozilo	12	25	20 %	2035
OGARA & HESS	Terensko vozilo	30	25	56 %	2026
Zrakoplovi					
BELL 206	Helikopter	4	25	68 %	2033
BELL 412	Helikopter	10	25	84 %	2020
COUGAR AS-532-AL	Helikopter	4	30	48 %	2029
PILATUS PC-9	Letalo	2	25	100 %	2016
PILATUS PC-9M	Letalo	9	30	64 %	2024
PILATUS C-6 B2-H4	Letalo	2	30	68 %	2023

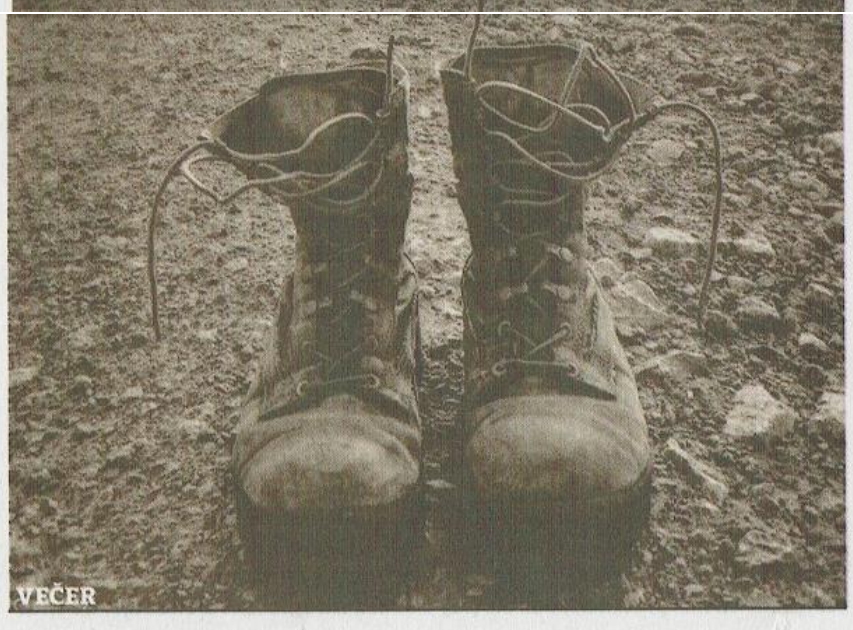

VEČER